

- актуалізація молодіжних субкультур, ювеналізація соціокультурного простору;
- легалізації субкультур кримінального чи межового з ними штибу.

Тобто, бачимо на прикладах, що міжособистісні стосунки значно впливають на діалог культур під час комунікації.

Висновки. Отже під час зміни соціокультурних особливостей змінюється і характер комунікативних процесів. Яскравим прикладом того є теперішні процеси, які відбуваються в Україні, де створюється нова соціокультурна реальність. Але потрібно зауважити, що людина сприймає соціокультурний простір відповідно до отриманої нею культури. Тобто, відбувається процес постійного впливу людини (суспільства) на соціокультурний простір і соціокультурного простору на людину (суспільство). Відбувається процес постійного оновлення соціокультурного простору і адаптації елементів, що його створюють, чи процес взаємного проникнення в оновлення. Не слід забувати й те, що сьогодні, коли вплив «планетарної свідомості» дедалі зростає і має визначальне значення для існування людства, соціокультурні запити докорінно змінюються, що знову ж таки доводить, що зміни в комунікації залежать від змін у соціокультурному просторі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Галицька М. М. Міжкультурна комунікація та її значення для професійної діяльності майбутніх фахівців. Освітологічний дискурс, 2014, № 2 (6). С.23-32. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/127-Текст%20статті-265-1-10-20140604.pdf (дата звернення: 19.03.2021).
2. Кастінгер М., Антонів О. Проблеми міжкультурної комунікації у сфері ділового мовлення. Теорія і практика викладання української мови як іноземної. 2007. Вип. 2. С. 145–151. URL: http://old.philology.lnu.edu.ua/teoria_praktyka_ukr_mova/vyp_02_2007/23.%20Kastinger.pdf (дата звернення: 19.03.2021).
3. Слющинський Б.В. Міжкультурна комунікація як метод соціального пізнання. Нова парадигма. 2005. Вип. 45. С. 167 - 176.
4. Соснін О. В. Комунікативна парадигма суспільного розвитку : навч. посіб. Київ : НАДУ, 2011. 220 с. URL: http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Biblioteka_Magistra/144583d9-5e17-41ba-bc3b-82b883fcfb65.pdf (дата звернення: 20.03.2021).
5. Убейволок О. О., Компанієць Л. Г. Актуальні проблеми міжкультурної комунікації в контексті діалогу культур. Innovative solutions in modern science. № 3 (3), 2016. С. 1-12. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/845-3428-1-PB.pdf (дата звернення: 19.03.2021).
6. Формування культури міжнародного спілкування як засіб протидії проявам ксенофобії та дискримінації в молодіжному середовищі. Все для студента: веб-сайт. URL: http://студенти.kiev.ua/2017/08/24/formuvannya-kulturi-mizhnatsionalnogo-spilkuvannya-yak-zasib-protidii-proyavam-ksenofobiyi-ta-diskriminatsiyi-v-molodizhnomu-seredovishhi/ (дата звернення: 20.03.2021).
7. Шпиґа П.С. Міжнародні комунікації: Конспект лекцій. Київ: Київський міжнародний університет, 2004. 94 с. URL: http://academy.gov.ua/infpol/pages/dop/2/files/53dfa6b2-8428-4688-9bba-7c38b11fa419.pdf (дата звернення: 20.03.2021).

Кудла Тетяна

Науковий керівник – доц. Грушко Віктор

ВПЛИВ КРІШНАЇЗМУ НА УКРАЇНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО

Для українських міст вже звичною картиною є люди в жовтогарячому одязі, які розспівують мантру «Харе Крішна». Крішнаїти – так називають послідовників Міжнародного Товариства Свідомості Крішни. Ці люди належать до індійського релігійного руху, який став популярним за межами Індії більше, ніж в самій Індії.

Мета статті полягає в тому, щоб дослідити вплив крішнаїзму на українське суспільство. Дане питання актуальне як ніколи, адже ХХІ ст. – це час швидкого обміну інформацією, проникнення нових ідей, думок, культури та релігії в тому числі. Вплив та поширення крішнаїзму на Україну були частково досліджені у працях Й. Григулевича, С. Наливайка, І. Богдановського, М. Тамамян, О. Рушак та ін.

Свою релігію крішнаїти називають вайшнавизм або вішнуїзм. Вони сповідують віру в єдиного Бога. Основу культової та поза культової діяльності крішнаїтів становить ідея необхідності любовного служіння Богу покладена в основу бхакті-йоги (йоги любові). Для

того, щоб злитись з божественною енергією крішнаїти використовують різні способи медитації, насамперед, вимовляння мантр. Особлива роль під час медитації надається Маха-мантрі. Цю мантру протягом дня вони повинні вимовляти 1728 разів. У крішнаїтів діють чотири основних обмеження: не споживати те, що викликає залежність, зокрема, алкоголь, сигарети та наркотики, каву з кофеїном; не їсти м'ясо і не вбивати тварин; не мати позашлюбні сексуальні стосунки і не грати в азартні ігри [3, с. 130].

Якщо проаналізувати віковий ценз громадян цієї течії в Україні, то порівняно із закордонними, можна зробити висновок, що це релігія молоді. Молоді люди, цілком працездатного чи призовного віку щодня повторюють мантру «Харе Крішна» для занурення у транс. І хоч в більшості мешканців України крішнаїти викликають більш-менш схожі уявлення – дивакуваті хлопці та дівчата в чудернацькому одязі, котрі співають та танцюють в залюднених місцях, веселі, але дивні, певною мірою ворожі, бо в деякого викликають асоціації з сектою. Однак, постає інше проблемне питання: завдяки чому крішнаїтам вдається досягнути такий потужний ефект впливу? Людина, яка потрапляє у спільноту крішнаїтів чує красиву східну музику, співи та гру на традиційних індійських музичних інструментах. Завжди присутній аромат східних пахоців – ароматичні палички, олії, свічки. Своїм відвідувачам та гостям вони пропонують скуштувати різні східні ласощі. Крішнаїти слідуєть своїй ведичній кулінарії, організують фестивалі з дегустаціями, вчать всіх охочих готувати нові страви, виключно вегетаріанські. Той, хто потрапив у це середовище бачить різкий контраст із сірою буденністю і коли лунає музика, то всі присутні починають танцювати та співати. Ніхто нікого не засудить за те як він танцює, адже кожен рухається спонтанно, хто як уміє, головне те, що всі включаються в загальний танець та настрій [5, с. 9-10]. Проте, необхідно вдатися до глибшого аналізу. Коли людина потрапляє на заходи до крішнаїтів, то на неї впливає цілий набір факторів, що діють на всі органи її почуттів: зір, слух, смак, нюх та дотик. Весь цей набір «гримучої суміші» створює не тільки сприятливі умови для навіювання, але і приваблює настільки, що людина хоче повертатись туди знову і знову.

Щодо репутації крішнаїтів, то в Україні вона наразі не заплямована, адже в реєстрі судових рішень відсутні обвинувальні вироки. Однак, в низці інших країн члени цієї громади були пов'язані з кримінальними справами. Були факти насильства над дітьми у ведичних школах, які називаються гурукули. У таких школах навчаються діти батьків-крішнаїтів. Ними тут цілодобово опікуються вчителі і наставники, а участь батьків у вихованні є мінімальною. Та все ж, крішнаїти не забувають дбати про свою позитивну репутацію і якщо стаються випадки, які здатні зіпсувати імідж чи привернути непотрібну увагу влади чи правоохоронних органів, то від замішаних в цьому членів звільняються [4].

Світовий центр Міжнародного Товариства Свідомості Крішни знаходиться в Індії – у м. Маяпур. В Індії нараховується не менше ніж 100 тис. активних членів Крішни, серед них можна знайти багатьох політиків, бізнесменів чи вчених. Ще одним центром крішнаїзму є США. Там нараховується близько 50 тис. послідовників, більшість з яких – це молодь віком до 25 років [6, с. 217]. В Україні рух крішнаїтів діє відносно недавно, з початку 90-х рр. Громади Свідомості Крішни отримали реєстрацію в багатьох містах України. Зокрема, у Києві, Харкові, Донецьку, Луганську, Одесі, Херсоні, Дніпрі, Івано-Франківську, Тернополі, Львові, Вінниці та ін.

Зустрічі, які організують крішнаїти, зазвичай проходять за спеціальною програмою у когось вдома чи в орендованому приміщенні. Звідки ж у них кошти на все це? Отож, основним джерелом фінансування є пожертви. Крішнаїт повинен приносити пожертви і позитивним буде той варіант, коли їх розмір складає половину доходів. Також, кошти отримують розповсюджуючи релігійну літературу, ціна якої варіюється.

Насправді, ті хто повністю присвячують себе крішнаїзму не такі щасливі, як можуть здаватися на перший погляд. Вони часто переїжджають з одного міста до іншого, проживають великими групами в орендованих квартирах, де одна ванна та один санвузол призначений для десятка, а то й більшої кількості людей. Щоправда, їм не потрібно хвилюватись стосовно придбання необхідних речей чи інших предметів повсякденного вжитку. Дехто вбачає у цьому певну вигоду, однак, тут є й інша сторона. Коли в когось із крішнаїтів зноситься, наприклад, взуття, то інше видають лише з дозволу старшого наставника. Тому лише на початковому етапі може здатись, що матеріальні цінності, гроші для крішнаїтів є не потрібними [4].

Проблема полягає в тому, щоб зрозуміти, як сприймається рух крішнаїтів в Україні, який його вплив на культуру та життя пересічної людини. Соціологи, які займаються дослідженням релігійної сфери переконують, що в нових релігійних рухах немає нічого такого, чого б не мали старі релігії в свій час. В Україні різноманітні течії, будь то крішнаїзм, чи інша, не вважаються традиційними і часто викликають підозри, тому українці переважно скептично сприймають цей рух. Ставлення крішнаїтів до української культури, українських свят не однозначне, адже можна сказати, що вони частково їх експлуатують. Крішнаїти використовують будь-яку нагоду, щоб привернути до себе увагу, а відповідно, щоб залучити нових членів до свого руху. Вони, до прикладу, з'являються цілою процесією на Хрещатику на День Конституції України чи на День Незалежності і вбачають у цьому можливість прославити Крішну нехтуючи почуттями українців.

Сучасного європейця приваблює гедонізм крішнаїзму через втомленість від життя, відсутність волі, песимізм та пасивність душі. Варто зауважити, що всі новітні релігійні рухи і крішнаїзм, в тому числі, діють у сфері повної асоціативності. Їхні індоктринаційні техніки випадають з контексту звичних форм раціональної орієнтації і пробуджують цікавість людей без огляду на можливість майбутньої небезпеки – абсолютна вилученість особи з сім'ї чи суспільства загалом. Часто прихильниками нових релігійних рухів, як зазначалось вище, стають молоді люди, які прагнуть відшукати духовне в сучасному матеріальному та прагматичному світі. Окрім того, люди похилого віку теж підпадають під такий вплив, адже вони часто відчувають самотність та розчарованість у житті і шукають таким чином обіцяну підтримку. Однак, в Міжнародному Товаристві Свідомості Крішни мало хто залишається довічно. Переважна кількість молоді, яка приєдналась до крішнаїтів з часом все ж покидає цей рух, виняток становлять ті особи, які досягли там високого становища [2, с. 64].

За українським законодавством держава не може відмовити у реєстрації релігійної організації, якщо та не має у своєму статусі антигромадських цілей чи методів своєї діяльності. Хоч крішнаїти й офіційно зареєстровані як релігійна громада, самі вони, вважають себе духовним рухом, культурою до складу якої входить і релігія. Однак не слід забувати, що при проникненні однієї культури в іншу, перша обов'язково залишить свої сліди, бо ж діє ціленаправлено. Крішнаїзм не постає якимось ексклюзивом для релігійного та культурного життя України, тому ставлення її жителів таке ж, як і до будь-якого іншого типу релігійних організацій, які в пріоритетах державної політики не займають домінуюче місце і не є головною проблемою суспільства [1]. Держава демонструє рівноправну і законом визначену позицію, яка трактується як відсутність преференцій, але і жодних дискримінацій чи переслідувань. Наявність нових релігійних рухів струснула традиційний світогляд, спосіб мислення, устами українського суспільства. За кожним нетрадиційним релігійним рухом стоїть інша культура та інші стереотипи, які не співпадають з автохтонними. В цілому українське суспільство і досі не прийняло нові релігійні рухи як свої, незважаючи на певні успішні спроби крішнаїтів організувати тут повноцінне життя, вони залишаються маргінальними і не зовсім вписаними в культурний контекст України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Филипович Л. Новітні релігійні течії в Україні: загрози уявні і реальні. Матеріали конференції. НАН України. 2017.
2. Волинець О. Вплив сект та новітніх релігійних організацій на свідомість українського народу. Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку. 2009. Вип. 21. С. 62-65.
3. Тамамян Н. Неоіндуїзм на території України: виникнення і сучасне положення. Українське релігієзнавство. 2006. № 39. С. 127-135.
4. Кременовська І. Рух крішнаїтів та індуїзація України. Центр економіко-правових досліджень. 2019.
5. Богдановський І. В. Сучасний крішнаїзм в Україні і в світі. Вісник КНУ. 2012. № 108. С. 8-11
6. Колодний А. Нові релігії України. УАР. Т. 8. 2010. 828 с.